

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrletno 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Uđe „Katal. Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, v sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Slovenski Štajer hoče samoupravo.

Velepomembna je bila nedelja dne 13. t. m. Kdor bo pisal zgodovino bojev štajerskih Slovencev, bo gotovo zadel ob ta mejnik v našem razvoju in ga bo moral primerno označiti. Bila je res lepa nedelja, in S. K. Z. jo je lahko vesela, kajti takih uspehov, kot jih je dosegla, ni mogla pričakovati.

S. K. Z. je poslala v deželno zbornico trdno vrsto odločnih mož, kateri se ne dajo primerjati z zastopniki prejšnjih časov. Ti poslanci so kot pravi zastopniki slovenskega Štajerja čutili neznosnost razmer, v katerih živi ljudstvo, ki jim je odkazalo ta odlična zaupna mesta, in so zapričeli zgodovinsko važni boj za enakopravnost Slovencev v zeleni „Štajerski“.

Nemška javnost, navajena naše pohlevnosti in potrpežljivosti, je bila osumljena. Zdelo se jim je neverjetno, da bi to hlapčevsko ljudstvo, ki je vedno tako mirno in hladno prenašalo nemško nadvlado, hotelo imeti kakih pravic. V svoji kratkovidnosti so se tolažili s tem, da nastop naših poslancev ni povzročilo ljudstvo, ampak samo vročekrvnost nekaterih narodnih prenapetnežev. A motili so se silno. Motili so se tako, da se sedaj ne morejo trezno presoditi vsega položaja in zavzeti razmeroma primerno stališče. Spodnještajersko ljudstvo jih je pač s svojim odločnim nastopom zadnje nedelje popolnoma iznenadilo in z enim mahljajem dokazalo lažnjivost in neresničnost vseh njihovih trditvev. Vse to je prišlo v najširšo javnost in povzročilo preobrat v naziranju vseh pošteno mislečih.

Kako pa sedaj?

Tisoči in tisoči zavednih volilcev so se odločno izrekli za obstrukcijo slovenskih poslancev, dokler se korenito ne spremeni krivični način vladanja nestrpne nemške večine. Zadnja nedelja je gotovim krogom, ki se navadno odlikujejo po brezprimerni zagrizenosti, pač gotovo dokazala, kako so vsa njihova zagovarjanja in dosledno tudi vsi njihovi zaključki nepravi.

PODLISTEK.

Za zasluškam.

Ljudje so po popoldanski službi božji prišli iz cerkve in se razpršili po trgu, zbirajoč se tu in tam v večje grude. Naj se na primer vstavi dvoje ljudi in začne govoriti, takoj pristopi tretji in četrti, vsaki bi rad slišal, kaj neki govori. Radovednost ljudi leži že v njih naravi.

Tudi sedaj so grude mladih fantov, ki se živo o nečem pogovarjajo, obkolili starejši gospodarji in ženske, vsak pa nastavlja ušesa in odpira usta, da bi vsaj nekaj vjel od cele govorice.

„O čem se pa tako pogovarjajo?“ vpraša stara ženska, ki je ravno prišla, poleg stoječo botro.

„O svojem odhodu, moja ljuba, hej! ...“

„Ti vsi torej odhajajo za zasluškam ... kdo pa ostane tu v vasi? ...“

„No, vprašajte jih! Zunaj vendar nekaj prisluzijo, tu je pa beda povsod. Komaj za sol zadostuje, kaj šele za živež in obleko ...“

„Res je ...“ je potrdila botra.

Med tem je pa sredi zbranih postaven fant pri povedoval na široko, kakor je on slišal od Jakoba Gresjaka, ki je bil v Pešti, kako tam dobro plačujejo delo, kako je tam prijetno življenje itd.

„Tam jedo samo slanino in bel kruh.“

Nekaj gospodarjev se je obliznilo. Bel kruh — to je pri njih sploh nekaj okusnega. Navajeni so na ovseni kruh, kadar kupijo na sejmu zemljo, če jim preostane kak krajcar od neizogibnih izdatkov — tedaj je v bajti veliko veselje!

vilni in neumestni, in jih na podlagi suhih dejstev prepričala, da stoji vse slovensko spodnještajersko ljudstvo, bolj kakor kdaj prej, enotno in združeno za svojimi poslanci.

Tako stoji razmere in nič drugače. Vsa zavijanja in slepljenja nemških listov nič ne pomagajo in ne morejo na stvari sami nič spremeniti. Neizprosno dejstvo, slavna gospodujoča nemška večina, je: Slovensko štajersko ljudstvo zahteva radi mnogobrojnih krivic, s katerimi ga je osrečevala in ga še osrečuje nasilna nemška večina, popolno samoupravo za Sp. Štajer. Ako je golovim ljudem prav ali ne, to je nujna zahteva našega ljudstva in dosledno tudi naših poslancev, in s tem mora vsakdo računati. Da se preko slovenskega ljudstva ne gre na dnevni red, tega brz-kone največji zaručnik ne bo mislil, zato je pač treba računati z geslom: Proč od Gradca!

Ljutomer.

Vaupotičevi prostori natičeno polni. Pristaši Kmečke zveze in tudi pristaši drugih strank so prihitali iz celega Murskega polja na shod. Zborovanje je vodil kmet Kardinar iz Krapja.

Deželni poslanec dr. Korošec je izvajal: Poslali ste nas v Gradec, da delamo za gospodarske, narodne in prosvetne težnje slovenskega ljudstva. Ne da bi molčati, ste nas volili, ampak, da bi govorili; ne da bi krivice mirno sprejemali, ampak da bi jih pogumno odbijali, ne da bi napade voljno trpeli, ampak da jih brezobzirno zavračamo. V Gradec nismo šli molečevati, ampak zahtevati.

Kadarkoli so hoteli Nemci nam škodovati, smo povzdignili svoj glas. In to so skušali velikokrat. Nemška večina je prepojena od brezmejnega strastnega sovraštva proti vsemu, kar je slovenskega. In v tem sovraštvu ne razločuje več, kaj je nujno potrebno in kaj je samo koristno. Bednim je odrekala podpore, za nemška napadalna društva je metala denar pri oknu ven, za nemške ljudi je imela večina vse, za slovensko ljudstvo mnogokrat le grde psovke.

Najmirnejšemu človeku je morala ob takih dogodkih zavreti kri, in le oni, ki nimajo niti krvi niti časti več v sebi, so po časnikih zamogli obsojati naše odbijanje nemške brezstidnosti.

Na višek drznosti pa se je povzpela nemška večina takrat, ko je prinesla zakonski predlog, s katerim

rim je hotela dobiti v svoje roke deželni šolski svet in nam ugrabiti še par slovenskih okrajnih šolskih svetov; ko je hotela nasilnim potom oropati slovensko občino za kos naše zemlje; in ko je vsemu temu na vrh hotela s spremembo pravilnika nam nadeti še nagobčnik, da bi morali mirno gledati, kako reže nemška večina z neusmiljeno roko rane na telesu slovenskega ljudstva, tedaj je bila mera polna. Tega slovenski poslanci nismo mogli dopustiti, to bi bilo proti vsemu našemu naziranju, to se je vstavljalo našemu prepričanju. Vsled tega smo prijeli za deželni voz ter rekli: Ne boste peljali naprej, dokler ne odstopite od nakan, s katerimi hočete sedaj slovensko ljudstvo tako po zločinsko oškodovati.

In danes stojimo vsi poslanci pred svojimi volilci. Danes ne prosimo za zaupanje, ampak danes vprašamo ljudstvo mirno in hladno: Ali nam zaupa ali ne? Ali odobruje naš boj? Ali hoče iti z nami v tem boju? Z nami tudi v slučaju, da bi posamezniki trpeli škodo? Z nami do trenutka, da si izvojujemo za Sp. Štajer pravico, odločevati sami o naših potrebah in željah.

Navzoči so z viharnim odobravanjem pokazali, da hočejo vstrajati ob strani slovenskih poslancev do skrajnosti. Izreklo se je Slovenskemu klubu popolno in neomejeno zaupanje, ter se odobrila njih taktika.

Gornja Radgona.

Po rani maši smo se zbrali v sobi bračnega društva na zborovanje. Videli smo med zborovalci najuglednejše može našega okraja, med njimi tudi načelnika okrajnega zastopa gospoda A. Terstenjaka. Shodu je predsedoval naš vrlji kmet gospod J. Pelc.

Deželni poslanec dr. Korošec je v daljšem govoru opisoval, s kakimi nameni so šli naši poslanci v deželno zbornico in kako so tam našli pri nemški večini vedne ovire, v zadnjem času pa je večina nastopila naravnost napadalno proti Slovincem. Poslanci, da branijo obstoj in čast svojega naroda, so morali nastopiti z obstrukcijo. Danes so pred narodom, da izvejo njegovo sodbo.

Zborovalci so z navdušenjem odobrili nastop slovenskih poslancev v Gradcu ter jim izrekajo svoje popolno zaupanje.

St. Peter pri Mariboru.

Po rani maši se je do 200 mož zbralo v soli, kjer je gospod župnik Štrakl s pozdravom na mnogoštevilne navzoče otvoril zborovanje.

„Kdaj pa pravzaprav odidete? ...“ je vprašal star gospodar govorečega fanta.

„Kar najprej mogoče! Morda že pojutrišnjem ...“ so govorili nekateri. „Pomlad bo kmalu tu, treba je kaj zaslužiti za dom ...“

„Vas gre veliko?“

„Ha! precej. Janez iz Grede, tesarjev Vojteh, Andrej iz Porobja. Nabralo se nas bo okoli petnajst.“

„Saj tudi iz Amerike naši pišejo.“ je začel drug gospodar, „da se jim ne godi slabo. Po dva dolarja zaslužijo na dan.“

„Koliko je pa to, dolar?“ je vprašala radovedno neka ženska.

„Bo tako okoli poltretjega goldinarja ...“ je pojasnjeval gospodar.

„Bog pomagaj! Kaj toliko! ...“ se je čudila ženska.

Na strani je stalo nekaj deklet, ki so gledale otožno na odhajajoče. Ne ena je mislila na svojega, če se vrne kdaj, če ne pozabi na njo. Pravijo, da je v Pešti dosti deklet — in te jim lahko prevzamejo fante.

Dolgo se je še pogovarjala gruča; nazadnje so se začeli razhajati ljudje, eni k večernicam, drugi domov. Kakor navadno — vsak na svojo stran. Trg se je izpraznil, samo pod večer je še par pijancev iskalo poti, tapaje po temi.

Minilo je par dni. Megleno je bilo, deževno in mračno, kakor navadno pred pomladjo ...

Komaj se je stajal sneg na kamenitem površju, že se je pokazala siva, mokra zemlja, od dežja in s trdom kmeti iz razpalega kamenja pripravljena — sam razsipajoč se peščavec, prisiljen od vsakoletne mokrote in težavnega obdelanja dati boren živež za kmeta.

Na izoranih skalnih strminah, nekdanj pašnikih — se svelijo drobni kamenčki, med katerimi se le tupatam pokaže zemlja. Borna zemlja daje — boren sad; borna je tudi življenje hribovca.

Vsa vas se razteza po dolini, v katero se steka voda z razvodja; bajte ob vodi so se združile v zaselja. Toda naraščajoče prebivalstvo se peha po pobočju navzgor, razorja pašnike, dela po gorskih rebrih ubožne bajte, ko pa pride na vrh, kjer so že zadnji pašniki in ostala ledina — tedaj pa seže samo na zvezde po zemljo, kajti tu je manjka ... In ni več dolgo do tedaj!

Ni čuda, če iščejo ljudje zasluška, kjerkoli slišijo o njem; beda jih goni iz bajte ...

Tudi sedaj ... po poti, ki pelje po vodi v mestece, korakajo po dva in trije visokorasli, toda shujšani mladi ljudje. Gredo s culami na vlak ... Pone-se jih od kraja beda v zaželjena mesta, kjer se tako lahko zasluži par goldinarjev ... Tako lahko se tam dobi denar.

„E,kaj je to težko,“ mislijo pri sebi, „delaš dvanaest ali deset ur na dan, zato pa dobiš sedem desetice, ko moraš za to v vasi delati dva dni ali še več... Celó božje leto se človek muči in muči, pa nikjer nič! ... Rij na tem polju in rij, pa te še niti preživiti ne more ...“

Take misli se pode po glavi odhajajočim, in upanje na hiter zaslužek jim že naprej razjasnjuje blede obraze ...

V času, ko odhaja vlak, se je nabralo precej ljudi na postaji. Iz vsake vasi se je peljal kdo; okoli dvesto ljudi je čakalo na vlak. Hipoma je prišla „mašina“.

Nadaljevanje v prilogi.

Celjski okraj.

c **Občinske volitve** za okoliško občino Celje bodo letos. Nemci že pri nekaterih okoličanih prav pridno agitirajo. Kaj pa Slovenci? Pozor!, da ne bo prepozno!

c **Poročnik** je bilo v letošnjem predpustnem času 42 parov v celjski fari.

K **zasedanju** deželnega zbora. Poslanec Vrečko je v zadnjem zasedanju stajerskega deželnega zbora vložil prošnjo Matija Mastnaka, vinogradnika v Slivnici pri Celju, za podporo. Imenovani vinogradnik trpi namreč veliko škodo, katero mu je povzročil plaz, ki je podrli njegovo zidano ter je podsul 4 polovnjake (12 hl) vina, od katerega je 6 hl izteklo. M. Mastnak ima skupno 3.000 K škode.

c **Za gospodinjstvo šolo na Teharjih** so vplačali: Filip in Neža Galunder, posestnika pri Sv. Križu na Kozjaku 80 K; Jožef Dekort, župnik na Ljubnem, nabral 79 K; Lukman Mina, St. Jurij ob Taboru, 57 K; okrajni odbor Kozje 50 K; Ferdinand Golgrane, podjetnik v Celju, 50 K; Jakob Zupanič, župnik v Gotovljah, 45 K; Ana Kot v St. Petru v Sav. dolini 40 K; Marija Jamnik v Radomirju 38 K; Ivan Zdravec, župnik pri Sv. Bolfenku 37 K; Mohorjani v Celju 30 K; Neža Marovt v Braslovčah 30 K; Pavla Tribuč v Mozirju 25 K; Marija Kosi v Ključarovcih 25 K; posojilnica v Slov. Bistrici 20 K; Jožef Zmazek v Gajševcih 20 K; Marija Weiss v Iljaševcih 20 K; Marija Braz v Laškem 20 K; Marija Lešnik v Framu 17 K; Jera Avguštin v Majšbergu 13 K; Franca vertot v Radomirju 13 K; Jerica Kolar v Marenbergu 12 K; Katarina Filip v Mali Nedelji 12 K; dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja, v Mariboru, 10 K; Monika Potnik pri Sv. Kunigundi 10 K; Antonija Pocaž iz Pesja in Ana in Angela Strela od Sv. Marka pri Ptujju po 9 K; Marija Kveder iz Vojnika, Elizabeta Brumec iz Studenic, Neža Zemljič od Sv. Benedikta, Grobelnik Rozalija iz Lopate pri Celju, in Ana Gajšek iz St. Jurija ob juž. žel. po 8 K; Mohorjani pri Sv. Križu pri Ljutomeru 7 K 37 vin.; Alojzija Stožički v Celju 6 K; Jakob Kolednik, župnik na Paki, Julijana Korent v Grižah in Ferdinand Pšunder, vikar v Ptujju, po 5 K; Ana Preskar v Čadramu, Marija Koceli v Celju, dr. Ivan Jančič, župnik v St. Petru, Peter Gorjup, kaplan v Sevnici, M. Strakl, žup. v St. Petru pri Mariboru, Jožef Valenčak, župnik v Soštanju, Alojz Zamuda, kaplan na Vranskem, po 4 K; Jera Lempi, kuharica na Vranskem, 3 K; Karol Bervar, organist v Celju, Fr. Segula, župnik pri Sv. Roku, Sedar Helena iz Celja in Franc Salamon, dekan v Rogatu, po 2 K; Ana Lipovšek, Pečevnik, Jan. Holvar, Neža Resnik, Ana Kuder, Neža Koren, Luč. Repinšek, Fr. Kopriva, Kočevar Amal., Mar. Mutec, Mar. Hribovšek, Mar. Goršek iz žalske župnije, Mar. Vok iz Celja, Marj. Kač, Ana Feldin, Neža Cmok, Ter. Petek, Alojz. Fras, Marifa Sporn, vse iz Celja, Cene Marija in Neža iz Braslovč po 1 K. Kat. podporno društvo v Celju.

c **Mozirje**. „Če se blato meša, — smrdi.“ Ta pregovor se naj tudi uresniči radi deloma zavžitih, deloma lažnjivih poročil, ki jih beremo v „Narodnem Listu“ z dne 3. februarja 1910. — K stvar. Laž je, da se je dala Luku nezaupnica, zakaj Luk se je odpovedal vsaki kandidaturi. Laž — da bi kdo obljubil volilcem polovnjak vina; laž, da bi bil gospod kaplan s povzdignjenimi rokami prosil za glas; laž, da je on

napravil v hiši nemir; če se sme kaj takega nemir imenovati, povzročili so ga nasprotniki, ki so ga izvolili v odbor, vsaj tako se je izrazil g. doktor sam. Ostudna laž je, da bi bil klical g. kaplan dekleta ob priliki 10. uri ponoči; gospod kaplan je poklical volilca ob pol 7. uri zvečer, ki je poslal odpirat svojo hčer, ki ima kot oče gotovo vsaj toliko pravice do svoje hčere. Namen je razviden. Na tak način se hoče vzeti duhovniku dobro ime. — V tem oziru pa itak Mozirjani, seve napredni, niso preveč zbirljivi. Tudi uradnika roj. Nemca, ki se pa trudi, biti Slovencem tudi pravičen, blatijo po liberalnih časopisih. Dobrohotnosti in podpore tržanov pa ne hvalite preveč! Nihče ni dal Ivanu kakšne podpore iz svojega žepa, pač pa posojilnica, in sicer ob času, ko se ni bilo v Mozirju liberalne stranke. Če bi pa bila, bi Ivan nikdar ne bil poprosil liberalcev podpore, rajši bi bil ostal brez izobrazbe, saj se v vsakem stanu pošteno preživi, kdor ima delavne roke. Sploh velja pa pravilo: „Lastna hvala se po blatu valja.“ Naše mnenje je, da olikani ljudje ne obešajo zakonskih zadev na veliki zvon, toda olike je pri mozirski liberalni inteligenci zastoj iskati.

c **Mozirje**. Okrajno sodišče je tukajšnjemu občinskemu tajniku vsled neizpolnitve uradnega ukaza odredilo dva dni počitnic. V tem času bo imel priliko, se poučiti o točki 62. občinskega reda za Stajersko. Gospod župan, ali ste za časa treh let izvojevali občini trg Mozirje lastni statut? Občinski odbor, metlo v roke, pa pošteno pometite!

c **Griže**. Prav vesel začetek posta smo imeli pri nas, kakor še nikdar prej v naši župniji. Imeli smo namreč na pustni dan in pepelnico celo dnevno čiščenje Presvelega Rešnjega Telesa, in naš gospod župnik so nam to lepo pobožnost pripravili izvanredno slovesno, za kar se jim najsrčneje zahvaljujemo.

c **Griže**, pri Celju. „Narodni List“ v 5. številki letošnjega leta jako sramoti govornike, ki so na občnem zboru kmetijskega bralnega društva v Grižah govorili. Odgovarjati na to je nepotrebno, saj vsakdo, ki zna pametno soditi, je že prepričan, da liberalci grajajo vse, kar je dobrega in krščanskega, a hvalijo pa samo to, kar je zoper cerkev in duhovščino. Sicer se vas pa ne bomo ustrašili. Vaši napadi nas bodo le še bolj vzpodbudili k krepkemu in vztrajnemu delu!

c **Marija Nazaret**. Tukajšnje kršč. soc. izobr. društvo je priredilo pretečeno nedeljo pustno veselico s petjem, dvema šaloigrami in srečolovom. Udeležba je bila nepričakovano velika; zato si pa tudi šteje podpisani v častno dolžnost, se vsem udeležencem in darovalcem dobilov od blizu in daleč pristržno zahvaliti.

c **Marija Nazaret**. Oj ti nesrečni gospod pust! Kaj smenta te je prineslo v našo sredo? Veš kaj, na ušesa ti tiho povem, da si se marsikateremu pošteno zameril. Pa zakaj? Veš, nekateri niso pomislili, da je pustna veselica, torej v tvojem znamenju, in ta se tebi ne sme zameriti.

c **Gotovlje**. Na mnoga vprašanja o ustanovitvi „Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva“ podpisani uljudno naznanim, da se društvo officijelno ustanovi kmalu po Veliki noči, ker sedaj nam še resni postni čas in mrzlo vreme ustanovitev ovirata. Pač pa se bode v kratkem začelo s poukom v petju. Vaje bodo ob nedeljah popoldne po večernicah, da se lahko petja udeležuje tudi mladina iz okolice. Mla-

deniči in dekleta, ki imajo veselje do petja, naj se torej oglasijo pri podpisnem radi sprejema. Dobijo se tam že tudi za branje razni dobri časniki, kakor: „Slovenec“, „Slovenski Gospodar“, „Straža“ itd. Vse, ki niso nasprotniki krščanske izobrazbe, k najobilnejši priglasitvi prijazno vabi Tone Goršek, organist.

Ljubno. Na Svečnico se je vršil pri nas občini zbor izobraževalnega društva. Izvolil se je enoglasno stari odbor razun knjižničarja. Društvo ima sedaj veliko časopisov in lepih knjig. Želeti je, da bi veliko novih udov pristopilo in se tako organizirali v celo stotnijo, v kateri naj bo vsak član kot vojak na svojem mestu, ki ve, zakaj se mu je boriti, ki dela za vero in dom. Zato pa delajmo v tem letu naprej! Občine Ljubno, Luče, Solčava, ukrenite, da dobimo svojega distriktnega zdravnika! Okrajni zastop pa bi naj izposloval, da bi dobili za okraj Gornjigrad živino' zdravnika. Naša gornjesavinjska Svica vzdihuje pod sneženo odejo!

St. Pavel pri Preboldu. Graščinsko posestvo Prebold v St. Pavlu v Savinjski dolini, last grofa Fünfkirchen, je kupila parcelijska družba v Celju in Trstu po svojem pooblaščenju mesarju Grenki v Celju. Graščina je bila prodana za 340.000 kron.

c **Sv. Peter** na Medvedovem selu. Na Svečnico in na postno nedeljo je naše izobraževalno društvo priredilo predstavo iger „Sv. Cita“ in „Novi zvon“ na Krtinah. Prvo je predstavljalo 9 deklet, drugo 8 mladeničev. Čeravno je večina igralcev in igralk nastopila prvič na odru, sta se predstavi vendar popolnoma posrečili. Vsi so svoje vloge res dobro izvršili. Odlikovala sta se posebno Cita in Cotelj. Hvala ti, vrla mladina, za to prijetno zabavo, udeleženci smo bili popolnoma zadovoljni. Ob priliki pa še zopet kaj.

c **Sv. Peter** na Medvedovem selu. Tukajšnje izobraževalno društvo je na svojem občnem zboru razvilo zanimivo sliko svojega delovanja leta 1909. Udni no je plačalo 85 udov, med njimi 25 mladeničev in 42 deklet. Č. g. profesor Vreže nam je naklonil ustanovnin 10 K. Iskrena mu hvala! Vseh dohodkov je imelo društvo leta 1909 262 K 86 vin., stroškov pa 259 K 71 vin. Naročeno je imelo 8 časopisov v 12 iztisih, nakupilo je nanovo 157 knjig, vezati je dalo 90 knjig. Knjižnica, vzorno urejena, šteje sedaj 463 del v 681 iztisih. 81 izposojevalcev je lani prečitalo 1050 knjig. Društvo je lani priredilo 2 gledališki predstavi, Ciril-Metodovo slavnost, srečolov, občni zbor, v mladeniški in dekliški zvezi 18 poučnih shodov. Iz mladeniške zveze se je koncem leta porodil telovadni odsek Orel. Odbor za to leto je bil izvoljen sledeči: Mladenič Fr. Verk, predsednik; kmet Jan. Čonč, podpredsednik; župnik Gomilšek, tajnik; mladenič Anton Strašek, blagajnik; mladenič Alojzij Andrič, knjižničar; kmet Franc Vehovar in mladenič Fr. Kovačič, odbornika; kmet Sim. Debelak in mladenič Jurij Andrič, račun-ska pregledovalca. Letošnje živahno delovanje društva nam obeta še lepših uspehov.

Luče. V nedeljo, 30. preteklega meseca ni bilo vablivo vreme. Snega v naših gorah veliko, cesta slaba, vendar lepa steza in globoka pot je bila domačinom do veselice, katero so nam domači mladeniči in mladenke pripravili. Natlačeno polno nas je bilo. Izvrtstvo petje in spretno kretanje mladenk in mladeničev na glediškem odru je spravilo vse v dobro voljo. In kako tudi ne bi! Če vidiš in slišiš Miconjo, kako je vesela, da pride v službo in ve povsod vsako besedo tako zastaviti, da se ji poda. In če gledaš,

(Dalje.)

Ljudje so pohiteli v vozove... Čez par minut se je vlak premaknil in odpeljal mlade bednike „za zaslužkom“...

Na postaji so ostali zasoljeni očetje, glasno plakajoče matere in nekaj deklet, ki so spremile „svoje“...

„Bog jih spremi, Mati najsvetejša!“ so priporočali Bogu odhajajoče znanci in sorodniki...

In preteklo je pol leta... Vroče poletje, prepleteno s pogostimi viharji, je izginilo v bežeči preteklosti...

Kašče so bile le do polovice napolnjene. Toča je uničila kruh na polju, kar pa toča ni pobila in voda ni odnesla, to je pokončalo dolgotrajno deževje za časa žetve, ostanek so pa pomagali mrjasci se na polju zmlatiti.

„Kako bo mogoče s tako malo zalogo prebiti dolgo zimo?“ vse sile napenja mozeg izdelanega gospodarja... zastoj! Preostaja samo še edina rešitev: zaslužek...

V bajtah, kjer so možje ali sinovi še pomladi odšli v svet — se tesnobno ozirajo in jih pričakujejo nestrpnost...

„Saj so pisali parkrat, poslali so celo nekaj goldinarjev, toda sedaj za zimo je treba tega ali onega. Morda so pa prisluzili kaj več in prineso...“

V nedeljo po službi božji se zbirajo na trgu, kjer je edino mesto za trpljenje in tožbe, skupne cele vasi, vedno številske in gostejše radovedne gruče, vsi pa govore le o zaznanih uspehih in bližnjem povratku onih, ki so šli za zaslužkom...

In res — na tako nedeljo, v začetku adventa, si mogel tudi razločiti par „po gssposko“ oblečenih, ki so nekaj zanimivega pripovedovali, kajti poslušali so jih pozorno, in goste gruče so jih obdajale...

„Tam ni tako, kakor vi mislite...“ je govoril eden onih polgospodov v površniku in visokih čevljih.

„Tam ni tako dobro, kakor ljudje „sprehajo“... Za hrano zadostuje to, komaj se za obleko; da bi pa domov pošiljali — pa ne zadostuje. Ko pride „becalunga“, to se takoj razprši. Na „feirant“ pa ni toliko, da bi šel v „Budin-štat špacirat“...“

Ljudje so ga pazno poslušali, mati pa, stara žena, se ni mogla nagledati sinčka, ker je „tako lep, kakor kak gospod ali šlahič“. Posebno so ji impquirali visoki čevlji in nemške besede, ki jih je sin pogosto rabil, katerih pa ni razumela. Ko so jo pa sosede radovedno vpraševali, če je sin prinesel sploh kaj denarja, je odgovorila:

„Denarja, toga ni nič prinesel. Toda, kaj je to čudno! Saj je tudi tam treba jesti in oblačiti se, in ne sme tako, kakor tu doma... Zato se je pa tudi spodobno oblekel in zredil se je. Časa ni zapravljjal, saj vendar govori nemški in mažarski... Vedno mu bo to prav hodilo!... On vam je bil že od mladega pristopen za vse!“

Radovala se je bedna mati... ha! ko bi se bilo česa.

Ljudje poslušajo, kimajo z glavami in se čudijo, ko prišleci pripovedujejo čudovite stvari o tej prelepi deželi. Samo nekatera dekleta so postala žalostna, ker so se „njihovi nekako spremenili“. Nobena nima smelosti pristopiti, nagovoriti, kakor poprej... Tudi oni ne gledajo več na nje, kakor poprej.

„Škoda fantov.“ so govorile pri sebi. „Tako so bili lepi v naši obleki, v teh haljah pa izgledajo kakor Švabi. Morale so jih izpremeniti tamošnje babnice...“

Ne samo ena je zaplakala skrivaj... Žal ji je bilo za onega — ta je „nekako drugačen... drugačen!“

Stari gospodar Jontas pa, ki je bil „bača“ še za davnih časov — je pogledal izpod čela na te „čudake“, kakor jih je imenoval — zamahnil z roko in odhajaje modroval pri sebi:

„Hej! niso več oni časi, ne... Včasih bi se ti smejali, ko bi se pokazal v takih haljah med domačini... danes pa? E, kaj je vendar s tem zaslužkom?...“ mrmral je starec. „Domov nič ne prinese... Kakor je bila beda — tako tudi bo... Če so nekda sedeli doma, to so vsaj ohranili običaje starih... Danes pa — kaj je to?... Šli so v svet, na vero so pozabili, domače govorice se že sramujejo, samo neko tuje žlobudranje se sliši... Obleke nima nobene; niti „hazuke“, niti poštenega klobuka... Tako se izpremene v posvetnjake. Ali je poprej kdo slišal o železnici?... Z vozom se je peljalo, po človeško, ali se pa slo peš. Če je bil kdo enkrat v življenju v Krakovem na božji poti — to je bila že velika reč!... Danes — koliko ljudi gre v Pešto, v Ostravo,*) ali... vrag vedi kam!... Pa vse to ni nič dobrega. Še v Ameriko — za vraga!... Tam vendar kaj zasluži in pošije domov, in ne pozabi na domače, kajti, ko je tako daleč za morjem, to mu je tudi po domačih dolgčas... Toda v ta mesta — to je cela nesreča!... Ha, no, beda pritiska... Ljudje iščejo sredstev za življenje... Vedno več ljudi prihaja iz vasi, a ne manj... Danes nimajo s čim živeti, s čim bodo pa potem, ko se še bolj pomnože!... Tovarne se vedno prenapolnjujejo in zaslužka ni... Hej! slabo... Toda kako pomagati? Težko je, morajo se potem sami med seboj obešati!... Bog! ne daj tega dočakati meni in mojim otrokom...“

Tako je mrmral stari gospodar in, oprt na ograjo pred cerkvijo, je še dolgo mislil nekaj v srcu in prěvdarjal... Končno je zamahnil z roko:

„Saj je volja božja nad vsem!...“ je rekel glasno in odšel počasi v cerkev, ker so že k večernicam zvonili... Hej!...“

(* Mesto v Sleziji.)